

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 25 (1980), No. 4, 227--228

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139757>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1980

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

nat pro uplatnění moderních aplikací matematiky, o kterých věděli celkem málo.

Významným momentem pro vyučování matematice v Británii byla oxfordská konference v r. 1957, konaná za podpory průmyslových společností a vládních institucí. Položila důraz na aplikace matematiky v průmyslu a v řízení, podstatně ovlivnila hlavní modernizační projekty. Když se na počátku 60. let dostaly do Anglie publikace s bourbakistickým pojetím modernizace vyučování matematice, byly přijaty většinou kriticky. Ale i ti, kteří je vítali s jásotem a s předsevzetím uplatnit je ve výuce, přetavili jejich obsah do té míry, že se vytratil jejich strukturalistický charakter, ale uplatnily se jejich aplikační možnosti.

Nejvýraznějším představitelem snah o moderní aplikace matematiky ve vyučování byl projekt *Matematika ve výchově a v průmyslu* (Mathematics in Education and Industry Project – MEIP), který zahájil činnost v r. 1962 rozsáhlými diskusemi pracovníků z průmyslu a ze škol. Mezi doporučeními, která z těchto diskusí vzešla, zaujme zejména záměr redukovat množství algoritmů a ryze procvičovacích hodin ve výuce matematiky, zvýšit počet příležitostí, při kterých se tvoří *matematické modely*. Idea vytvářet matematické modely situací ve výuce zůstává stále aktuální.

Také nejnovější „velká diskuse“ o vyučování matematice v Anglii se týká vztahu matematického vzdělávání a potřeb průmyslu, obchodu a jiných sfér veřejného života. V r. 1978 byl zřízen vládní výbor pro zkoumání těchto otázek. Předpokládám, že během 2–3 let budou známy výsledky jeho práce a že českoslovenští čtenáři budou mít příležitost se s nimi seznámit.

jubileá & zprávy

DOC. ZDENĚK VANČURA
ŠEDESÁTNIKEM

Významný český geometr doc. RNDr. Zdeněk Vančura, CSc., se dožil 8. března 1980 šedesátí let. Narodil se v Bratčicích na Kutnohorsku. Jeho otec byl účetním Spotřebního družstva železničních zaměstnanců v Nymburce, maminka v domácnosti. Měl ještě o dva roky mladšího bratra, a tak neměla čtyřčlenná rodina s nevelkým příjmem život nijak snadný, zato však vnitřně bohatý, ovládaný pevnými zásadami. Náhlá smrt otce v roce 1939 zanechala matku samotnou se dvěma syny. Oba vystudovali na vysoké škole. Zdeněk Vančura začal studovat na přírodovědecké fakultě UK v Praze, když si předtím po několik let při studiu vydělával kondicemi z matematiky a deskriptivní geometrie.

Po uzavření českých vysokých škol byl zaměstnán jako praktikant Občanské záložny v Nymburce, později „totálně nasazen“ v Příboře na Moravě, na území tehdy obsazeném Němci.

Po válce dokončil svá studia na přírodovědecké fakultě UK v Praze. Hned po složení druhé státní zkoušky byl od 1. 1. 1947 ustanoven asistentem matematického semináře přírodovědecké fakulty UK v Praze. Od 1. 1. 1947 do 31. 3. 1950 byl asistentem, od 1. 4. 1950 do 30. 9. 1954 odborným asistentem katedry matematiky na přírodovědecké, později matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze. Dne 27. 1. 1950 byl na přírodovědecké fakultě UK promován na doktora přírodních věd.

Od 1. 10. 1954 přešel na žádost prof. Vyčichla na katedru matematiky a deskriptivní geometrie na fakultě inženýrského stavitelství ČVUT v Praze, kde působil do 31. 12. 1954 jako odborný asistent. Dne 1. 1. 1955 byl na základě vypsaného konkursu jmenován docentem pro obor matematika na fakultě inženýrského stavitelství,

pozdější fakultě stavební, kde působí jako vynikající pedagog v této funkci dosud. Dne 7. 5. 1964 udělilo ČVUT rozhodnutím své vědecké rady (na základě obhájení kandidátské disertační práce *Kulové kongruence a jejich pláště. Adjungované přímkové kongruence a jejich pláště* na fakultě technické a jaderné fyziky ČVUT v Praze) doc. Vančurovi vědeckou hodnost kandidáta fyzikálně matematických věd.

Dne 28. 3. 1974 proběhlo před vědeckou radou fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze úspěšně jmenovací řízení doc. Vančury řádným profesorem v oboru matematika (geometrie a topologie) na stavební fakultě v Praze.

Za dosavadní vědeckou, odbornou a pedagogickou činnost na stavební fakultě ČVUT udělila vědecká rada ČVUT doc. Vančurovi v roce 1975 bronzovou a v roce 1980 stříbrnou Felberovu medaili. U kolébky vědecké práce doc. Vančury stály dvě významné osobnosti české geometrie: V. Hlavatý a E. Čech. Vliv obou a spolupráce s E. Čechem musily vydat u matematika s nevšedním nadáním a povahovými vlastnostmi,

jaké má doc. Vančura, své plody. Uveřejnil dosud 17 převážně rozsáhlých prací, z toho 11 původních vědeckých prací a 6 odborných.

Mezi jeho odbornými pracemi zaujímá klíčové postavení dvoudílná vysokoškolská učebnice *Analytická metoda v geometrii*, na níž začal pracovat původně s E. Čechem. Ten však se slovy „teď budete na tom pracovat sám“ asi po šesti nedělích od této spolupráce ustoupil. Mnoho matematiků zná toto promyšlené, přísně logicky spjaté dílo, ryze analytické a logicky důsledné, vhodně spojující klasické a moderní metody.

Vědecká práce doc. Vančury vytvořila svou koncepcí, obsahem a formou novou problematiku a nové metody studia diferenciální geometrie dvojrozměrných kulových a přímkových variet v trojrozměrném euklidovském prostoru. Z těchto východisek a v nastoupených směrech pracuje nyní doc. Vančura na diferenciální geometrii trojrozměrných a čtyřrozměrných kulových a přímkových variet. Svými pracemi se tak snaží o položení základů nové teorie v diferenciální geometrii kulových a přímkových variet v trojrozměrném euklidovském prostoru.

Problematika vědecké práce doc. Vančury nestojí sice dnes v popředí hlavního zájmu, ale ryzí matematická práce zůstává ryzí matematickou prací, ať se děje kdekoliv. Proto ji oceňují ti, kteří pracují v blízkých oborech u nás i v zahraničí.

V tomto smyslu je práce doc. Vančury podobna jemu samému. Ti, kteří jej znají, oceňují u něho vzácnou čistotu charakteru a zásadovou pevnost. Hovor s ním je požitkem pro Vančurovu pronikavou znalost lidské povahy a neomylný odhad pohnutek lidských činů, vytříbený dlouholetým studiem historie a krásné literatury, jejichž je opravdovým znalcem.

Jsme rádi, že můžeme jubilantovi právě my, kteří ho známe již od studentských let, popřát mnoho zdraví a plného ocenění.

Bruno Budinský,
Přemysl Vihan

Na základě úvahy je třeba uznat, že není nekonečnost co do přidávání, tj. nekonečno, které by mohlo překročit každou velikost, ale že je nekonečno co do dělení.

Nepřetržitě je to, co je vždy dělitelné na dále dělitelné části.

To, co je dělitelné v jednom směru, je čára, co ve dvou, plocha, co ve třech, těleso.